

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

Gazeta Częstochowska

Redaktor **Zygmunt Trzebiński.**

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
Częstochowa, Aleja II № 38, telefon № 50.

Wydawca **Antoni Siennicki.**

Warunki prenumeraty i ogłoszeń na stronie IV-ej.

Cena 3 kop.

[Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godz. 7—8 wieczorem.

Czas odnowić prenumeratę na kwartał IV.

W teatrze miejscowym wielkie kinematograficzne przedświadczenie
Obrazy wprost otrzymane z fabryk Paryskich zdjęć z ostatnich nowości.

Zmiana programu
DWA RAZY w tygodniu

Dziś zmiana programu.

**Szczegóły w programach.
Nad Program!**

Uwaga szanownej publiczności! W celu rozwinięcia sztuki kinematograficznej, żeby dać naszej Sz. Publiczności masę przyjemności, my nie wstrzymujemy się przed zadaniem wydatkami. — Ostatni najlepszy wynalazek tegoż czasu w tym kierunku będzie demonstrowany w naszym teatrze. W Sobotę t. j. 9 Październik 1909 r. przez kilka dni

1-szy Występ transformistki M-lle DE BOHA

która wykona po każdym seansie, 6 przesłicznych transformacji.
Początek w soboty i święta od godz. 3 po poł., a w dni powszednie od godz. 5 po południu.

Dyrektor **B. Zarzecki.**

KALODONT
Niezbędny krem do zębów
Utrzymuje zęby białe, czyste i zdrowo.
ŻAŁAĆ WSZĘDZIE.

377

wspomnień ubiegłych. Lub, ci inni, których wyobraźnia tylko, z opowiadań szczęśliwszych świadków wystawy wysnuta przeniesie w ten chaos smukłych, strzelistych pawilonów, które tyle dziwów zamorskich, a wskazań praktycznych zawierają. Żal ogarnie tłumy, żal i utyskiwanie, że im zabrano, zaorano, zniwelowano tę uczelnia, tak dostępną.

A my? Czy z założeniami rękoma, w kółku rodzinnym, pogodnie rozpaniętym będziemy dzieło dokonane; czy też z lepszą wiarą, z mocną otuchą porwiemy się do wykończonej pracy nad dziełem zaczętem?...

W Warszawie coś przebiega o wystawie, która potęgą swą i komfortem przewyższyła Częstochowską. Mówią o wystawie w Lublinie, w Radomiu i jeszcze gdzieś. I szczęść im Boże przy tej pracy która tylko korzyść krajowi przynieść może. Lecz to nie będzie wystawa częstochowska, daremnie panowie, gdyż wy nie macie. Częstochowo! Być może, wasze—będą miały piękniejsze budowle, okazalsze trawniki, tysiączne atrakcje, ale nie zgromadzenie tych tłumów, któreśmy sprawdził.

I tylko jedna Częstochowa jest punktem najlepszym dla wystawy, lecz dla wystawy chłopskiej. Nie zakreślajmy jej wielkich granic, niech powstanie skromna—a rokrocznie potęgować i rozwijać się będzie.

W Częstochowie co rok, podczas największej frekwencji pielgrzymów na Jasną Górę t. j. w miesiącach sierpnia i września organizowana być powinna wystawa na której drobny rolnik mógłby pogłębić swą wiedzę zawodową, oraz zaopatrzyć się w wiadomości najpotrzebniejsze. Mamy w parku, pobudowane na stałe: muzeum higieniczne, muzeum przemysłu ludowego oraz wzorową zagrodę włóczęńską, które spełniać będą swe zadania w pewnym zakresie. Niezależnie od tych budynków powinna stanąć wielka hala, w której sprzedawane będą miejsca na okazy dla wystawców. Znaleźć się tu powinny maszyny rolnicze, próbki nasion, nawozy sztuczne, materiały ludowe na ubrania, księgarnie itp. któreby pogłębienie nauki w jaki sposób gospodarować i rzadzić się w życiu należy. Wystawę wymienieni chętnie w dostatecznej liczbie, w dobrze zrozumiałym interesie własnym znajdują się, a opłata za miejsca dzierżawione pokryje w zupełności koszty organizacyjne i eksploatacyjne. Nie chcemy na tem miejscu omawiać

Lekarz-Dentysta 20
Michał Grejniec
w Częstochowie
i Aleja № 10 dom p. Rajcherowej.
Przyjmuje codziennie od 9—1 rano i od 3—7 wieczór.
Choroby zębów i jamy ustnej. Plombowanie. Zęby sztuczne.

Kalendarzyk.
Dziś: Dyonizego P. W. — Domogosta.
Jutro: Wicentego K. Franciszka—Dobromiła.
Wschód słońca: o z. 6 m. 08.
Zachód " " " " 5 " 28.
Ubyło dnia 5 godz. 35 min.
Duty historyczne: 1701 r. Karol XII zajmuje Kurlandję.—18 4 Uroczyny kompozytora Verdiego—1892 Pierwszy zakład nukowy w Tyńsku.

Dzień 9 października
św. Dyonizego i towarzyszy
jego Rustyka i Eleuterjusza—
męczenników.

Dyonizj, grek, przyszedł na świat na początku I wieku, i otrzymawszy głębokie wykształcenie w naukach, zastąpił jako pogański filozof i astronom. W chwili zgonu Zbawiciela ukrzyżowanego na Kalwarji, gdy stoniec się zaczęło, Dyonizj, przebywając w m. Heliopolis, zawołał: „Albo stwórca natury cierpi, lub też budowa ziemi się rozpada”. Udał się potem do Aten i wyniesiony został na godność jednego z szefów aeropagu, przed którym stanął Apostoł Paweł, głosząc Ewangelię. Dyonizj uwierzył w Chrystusa i wkrótce po otrzymaniu Chrztu z rąk św. Pawła i wyswieceń na Biskupa, przybył do Rzymu, skąd św. Klemens, Papież wysłał go z kapłanem Rustykiem i diakonem Eleuterjuszem do Francji ogłaszać naukę Chrystusa. Po przybyciu do Paryża ci trzej święci mgłowie wzięli pogan nawrócił do Boga. Starosta Fescentusz kazał ich pojmać i po zadaniu okrutnych katowskich ścigając 9 Października 117 r. Ten święty Biskup napisał dzieła o Hierarchii niebieskiej i Teologii.
Święty Dyonizj święci nam wzorem głębokiej nauki i cnot, szczególnie zajął się mstwem i żywą wiarą; wstąpimy w jego ślady, a zastąpimy na niego.

Wystawa
chłopska.

Zamknięta przed kilku dniami wystawa przyniosła być może pewne rozczarowanie, wytknęła wiele błędów, które przy organizowaniu innych wystaw unikać się powinno, ale dała też obficie zadowolenie, iż tyle setek tysięcy ludu prostego przez nią, z widocznymi korzyściami, przeszło. Żaden z momentów historycznych naszych nie przysunął nas tak blisko do chłopstwa, żaden tak nas z nim nie pogodził, jak ta wystawa.

Chwile zbyt niedawne, aby mogły zatrzeć z przed oczu obrazy, które żywo jeszcze w pamięci stoja.

Widziałem chłopca, w sukmanie białej, ze szronem—siwizny na rzadkich kosmykach włosów. Uginął się pod nim zmęczone biegająca nogi. Dziwował się rzeczom na wystawie widzianym, głośno i długo, wreszcie zdjął czapkę, ułgił na środku alei i, wnosząc drżące ramiona ku niebu wołał:

— Boże Przenajmocny, daj zdrowie tym wszystkim dobrodziejom, którzy nam, biednym chłopom zobaczyć pozwolili co się dzieje na świecie, jak inni mieszkają a gospodarują. Miej ich w opiece Matko Przenajświętsza!

Chciał mówić dalej, lecz głosu mu nie stało, zadrgały wargi i głośno łkać zaczął.

To był chłop pijany... Tak, pijany szczęściem i wdzięcznością.

Widziałem chłopca, również w białej sukmanie; jeszcze całkiem młody, lecz o kulach. Szrapnel oberwała mu obie nogi na polach Mandurji. Ciężka była dlań pielgrzymka o sztucznych nogach. A mimo to biegł ciągle, stukając kulami po deskach podłogi w pawilonie. Z trudem oddychał, ocierał czerwoną chustką pot z czoła i biegł dalej. Nie był piśmienny, więc, niebacznie na groźne napisy, wszyst-

ko dotykał, obstukiwał palcem, wचाł prawie. Wszystkie zmysły pracowały by zgłębić tajniki wiedzy ludzkiej.

Słyszałem chłopów, którzy zapytaniai trałami, a głębokimi wprowadzali w zakłopotanie instruktorów zawodowych. Czego nie przewidział wytrawny konstruktor fachowiec, dostrzegł rozum prosty.

Wobec tych faktów, nie jest bezcelowa praca twórców wystawy, nie są rzucane w błoto kapitały gwarancyjne ludzi dobrej woli i wielkiego serca.

Wystawa ścigała tłumy proste, „nieokreślane“ choć nie było na niej ani karuzeli, ani wydrwigroszów jarmarcznych, a te „atrakcje“, które zabłąkały się na plac wystawy, nie porobiły dobrych „interresów“.

Wiadzący to, iż lud wiejski przychodził na wystawę nie dla zaspokoienia żądzy niecier i figlików hecarskich. Gnały go inne zgoła pobudki: pragnienie silne i nieprzparte rozszerzenia swych pojęć, zachępernięcia wiadomości praktycznych zawodowych.

Przez pawilony zbytku przebiegali szybko; godziny całe trawili na obszarze zajętym przez narzedzia rolnicze. Gospodarz wiejski stał tak długo przy „sprytnej sztuce angielskiej“, dopóki nie wyspekulował jakie ona może mieć przeznaczenie. Tu trzeba było postuchać gawęd i debatów. Jakaś nowa, niezmana część siałowa pluga, czy siewnika była przedmiotem, nieraz bardziej ożywionej, wymiany zdań.

Niech będzie co chce—wystawa nasza była wystawą chłopską; reszta służyła za dekorację, za nieodzowną cząstkę organizacji.

I dziś nad tym, niesłychanym tryumfem pracy ludzkiej powiewa ponury sztandar zniszczenia. Jutro plug regularnie, skiba przy skibie, potnie pole zwycięstwa naszego. Dobrze wymierzona gleba wystrzeli złościami kłosa — morzem zapomnienia.

I daremnie pielgrzymi przyszlorocznici na złętem już rynku szukać będą śladów

KRUSZYNSKI i PROSZOWSKI

Częstochowa, Aleja III-cia, dom własny.

Pierwszorządny Zakład Artystyczny Rzeźbiarsko-Kamieniarski i Sztukatorski

WYKONYWA: RZEZBY, POMNIKI, ROBOTY BUDOWLANE i SZTUKATERJE.

Telefon № 260.

Założony w roku 1878.

RYDZEWSKI i S-ka

Motory Elektryczne
w zastosowaniu do prądu Stacji Centralnej poleca: Sprzedaż na raty i wynajem.

Biuro Techniczne w Częstochowie, Teatralna 13.
Telefonu № 1.

ROZMAITOSCI.

— 26 letni podłotek.
W Filadelfii aresztowała policja dziewczętko, które za pomocą różnych kłamstw i wybiegów otrzymało w kilku składach cukierki i zabawki, a które sprawiło wrażenie 14-letniego podłotka. Ku najwyższemu zdziwieniu sędziego oświadczyła aresztowana, że ma lat 26, była już dwa razy zamężna, raz rozwiedziona i nazywa się Elżbieta Stone. Manją ją jest ubieranie się w sukienki 14 letniego dziewczęcia. Z powodu tego dziwnego upodobania wydziedziczył ją ojciec, a mąż wypędził z domu. W swojej sukni sięgającej za ledwie do kolan i we włosach używanych po dziecięcemu, wywylał 26 letni podłotek powszechną wesołość. Największą przyjemność sprawiała jej na ulicy zabawa z rówieśnikami w piłkę, lub łapanego oraz strojenie lalek.

Sędzia odstąpił szczególniejszego podłotka do domu obłąkanych.

— „Kulturtraeger.“
W Gnieźnie przed izbą karną stał nauczyciel Hoffmann, dawciej w Katarzynowie, oskarżony o pokaleczenie. W rozprawie wykazało się, że Hoffmann jedną uczenie uderzył kilkakrotnie kijem w głowę, targal ją za włosy, a wreszcie tak silnie pchnął na ścianę, że dziewczę dopało wstrząsienia mózgu. Inspektor szkoły z Wrześni jako rzeczoznawca orzekł, że postępowanie nauczyciela było brutalne. Sąd skarał go za to na — 50 marek grzywny!

Stan urodzajów w Królestwie Polskiem.

Według sprawozdań własnych korespondentów
Wydziału Społeczno-Ekonomicznego C. T. R. Okręsu I, do 18 września 1909 r.

Do dnia 18 września nadeszły sprawozdania od 82 korespondentów, a mianowicie:

z guberni kaliskiej	8
„ kieleckiej	7
„ łomżyńskiej	8
„ lubelskiej	15
„ piotrkowskiej	15
„ plockiej	9
„ radomskiej	8
„ siedleckiej	10
„ suwalskiej	3
„ warszawskiej	14
Razem	82

Po dokładnym uporządkowaniu, zestawieniu i streszczeniu, przedstawia ją się odpowiedzi korespondentów na pytania kwestionariusza, jak następuje:

Stan pogody w lipcu, sierpniu i na początku września.

Korespondenci stwierdzają, że przez cały lipiec, z małymi wyjątkami, panowały deszcze i burze z gradami w całym Królestwie Polskiem.

Sierpień był prawie w całym kraju pogodny i ciepły, jakkolwiek w niektórych miejscach panowały chłody.

Stała pogoda spowodowała suszę, dającą się rolnikom silnie we znaki.

Początek września był suchy i ciepły, miejscami przechodził deszczowy, a w niektórych miejscach upały i susza były do tego stopnia, że wstrzymało się z zasiewami, oczekując deszczu.

W powiecie augustowskim był 6 września przymrozek, a w pow. grójeckim 7 września.

Czy nie było znaczących szkód wyrządzonych przez suszę, zbytnią wilgoć i gradobicie?

Korespondenci stwierdzają, że zbyt długo trwająca susza dała się dotkli-

wie we znaki rolnikom. Wzrost okopowych zupełnie wstrzymano.

Susza wyrządziła szkody; w pow. makowskim od suszy ucierpiały buraki, ziemniaki, marchew i kapusty. W pow. brzezińskim ucierpiała koniczyna, seradella, lubin i potrawy. W pow. rawskim marchew i inne pastewne. W pow. garwolińskim ucierpiały okopowe i susza utrudnia uprawę roli.

W pow. siedleckim i pułtuskim szeregowej ucierpiały buraki cukrowe. W pow. gostyńskim susza wyrządziła znaczne szkody burakom okrowym i uprawa roli bardzo utrudniona. W pow. włodawskim susza wypłynęła bardzo ujemnie na wszystkie plony i okopowe. W pow. płońskim susza przeszkadza orce i wyrządziła znaczne szkody w zasiewach. W pow. sochaczewskim wyrządziła szkody w koniczynach i burakach.

Deszcze długo trwające wyrządziły szkody: w pow. chełmskim na ziemniakach, miejscami gniją. W pow. lubelskim żyto i owies z powodu ciągłych deszczów wyległy. W pow. białskim na polach niższych buraki i ziemniaki wyległy. W pow. opawskim buraki i ziemniaki na polach niedorodzonych wyległy. W pow. konstantynowskim deszcze i chłody opóźniły znacznie zbiory.

Szkody, wyrządzone przez gradobicie, korespondenci stwierdzają w następujących powiatach: W pow. olkuskim i lubelskim częste burze z gradem wyrządziły znaczne szkody. Największa burza z gradem miała miejsce 3 sierpnia. W pow. chełmskim grad pociął wielkie szkody. W pow. mińskim, kozienickim i koniczkim były nieznaczne uszkodzenia. W pow. włodawskim było dużo szkód wyrządzonych gradobiciem.

Pomimo, że deszcze przesykały miejscami, żniwa na ogół wydali zadowalająco.

Geny artykułów spożywczych.

uchwalone przez magistrat Częstochowy do 14 Października 1909 r.

Funt bułki z mąki pszennej kop.	6
„ „ „ „ matowej	7
„ „ chleba „ żytniej pył.	4
„ „ „ „ razowej	2 1/2
„ „ mąki pszennej	6
„ „ „ „ żytniej pyłowej	3 1/2
„ „ „ „ tatarskiej	4 1/2
Kwarta kaszy jęczmiennej	5
„ „ „ „ tatarskiej grubej	8
„ „ „ „ drobnej	13
„ „ „ „ jaglanej	6
Funt soli szybikowej	1 1/2
„ „ mięsa wołowego stepowego	15
„ „ „ „ koszerne	16
„ „ „ „ krajowego	14
„ „ „ „ koszerne	18
„ „ „ „ poledwicy	14
„ „ „ „ cielęcego	13
„ „ „ „ skopowego (baraniny)	13
„ „ „ „ wieprzowego z białem	17
„ „ „ „ bez biału	18
„ „ „ „ słoniny obsuszonej	24
„ „ „ „ świeżej	23
„ „ „ „ sadła obsuszonego	28
„ „ „ „ świeżego	22

Uwaga: Geny te obowiązują wszystkie zakłady spożywcze. Sprzedaż artykułów żywności dopelniana być winna tylko na wagę z zastosowaniem się do cen powyższych. Kasza zaś sprzedawana powinna być na miarę. W jatkach, gdzie będzie sprzedawane mięso stepowe, wołowe i krowie, mięso rasy tutejszej znajdować się nie może. Dla wygody i kosztroli radzimy paniom do domu ceownik niniejszy wyciąć i zachować.

Józef Hajek, Wyrób płucienek i farbowych, sprzedaż hurtowa i detaliczna Zódr, ul. Piotrkowska, Nr. 275, Prokbi wysyła bezpłatnie. 797-5-1

Rozkład jazdy pociągów LETNI.

Pociągi przychoǳą do Częstochowy od strony Warszawy:

o godz. 4.11, 7.29, 11.37, 2.37, 5.41, 6.39, 6.00, 9.00, 12.20, 9.02, od strony Granicy:

o godz. 2.44, 9.42, 3.38, 11.18, 6.34, 1.52, 9.13, 11.51, 8.45.

Pociągi odchodzą z Częstochowy ku Warszawie:

o godz. 2.52, 9.50, 3.46, 11.30, 6.42, 2.02, 9.25, 5.25, 12.11, ku Granicy:

o godz. 4.19, 7.26, 11.47, 2.45, 5.53, 6.51, 9.19, 9.22, 4.25.

Hygieniczna wykwintna i tania!
jest znana bielizna fabrykantów
MEY & EDLICH
w Lipsku i Plagwitz.
Dostawców Dworów Królewsko Saskiego i Rumuńskiego.
Bielizna ta, nieporównana w swojej doskonałości i praktyczności, nie różni się od najwykwintniejszej bielizny płóciennej.
Ze względu na niesłychanie niską cenę — sztuka kosztuje kilka kopiejek — jest ona dostępna dla każdego.
Używając zupełnie potrzebę prania, staje się niezbędną w podróży.
Bielizna ta z wewnątrz i z zewnątrz pokryta jest płótnem. OSTRZEŻENIE! Wobec licznych nieudolnych naśladowców, zwracamy uwagę na stemple firmy: „MEY & EDLICH Leipzig-Plagwitz“, oraz na markę fabryczną, którą opatrzona jest każda sztuka tej bielizny.
840 16-1

Poszukuje się nauczycielki dla konwersacji francuskiej.
Zgłosić się Mikolajewska Nr 13 do mieszkania p. W. Zaks. 826-3-1
Pozzukuję mieszkania z 3 lub 4 pokojami Oferty z ceną. Szkolna 8 Zarz. 852 2-1
Znalaziono wyląd koloru ościatego z 3 karkami. Wiadomość w Administracji Gazety. 848-1-1

Wystawa

Do sprzedania lampy żukowe

najnowszej konstrukcji z placu wystawowego niżej ceny kosztu, wiadomość w biurze oświetlenia „Siła i światło“ Aleja II 41 m. 11 telef. 116. 841-3-1

Atory
Lokomobile
Masz. parow.
Reparacja. Konserwacja. Sprzedaż.
T. Rychter Warszawa, Okopowa 21.

Jedyny w Częstochowie
Zakład Ogrodniczy S. JASTRZĘBSKIEGO
nagrodzony na wystawie Przemysłowo-Rolniczej w Częstochowie medalami: 2-oma złotymi, 3 ma srebrnymi i wielkimi, 1-ym srebrnym małym, 1-ym brązowym wielkim, poleca: wroby bukieciarskie, wieńca metalowe, suche, drzewka owocowe i dziki. Cebulki hiacyntowe. 362

Klepek sprzedam z powodu zmiany interesu Spożywczo kolonialno dystrybucyjny. Cena przystępna. Bęsztyne 16 lat II Aleja Nr 31. Częstochowa. 847 6-1

Przedam do wynajęcia 2 pokoje kuchnia i przedpokój. Wiadomość: Cerkiew II Aleja, „Helena“. 848-2-2

PAPIEROSY
ROLA 704-5-1
20szk. 5kop.
Tow. Akc. Fabr. Tabacz.
„I. L. Szereszewski“

„ARYSTOKRATYNA“
krem i proszek.
Odmierzona na wystawie lekarskiej i przyrodników we Lwowie medalem złotym i dyplomem.
„Arystokratyna“ działa przez swą zawartość węgliku antyseptycznego i orzeźwiającego, jać jest krótkim zyciu — staje się pięć lśniącą białą i nabiera młodocianej świeżości i wdzięku.
Piegi, zmarszczki, wagi, żółte piamy „Arystokratyna“ usuwa po kilkorazowym użyciu.
Żądać w składach aptecznych i aptekach. Główny skład na Królestwo i Cesarstwo w składzie aptecznym **Wacława ORZEŁ** w Częstochowie, III Aleja Nr 48. 27

Dla czego mieć?
nieprzyjemności i duże wydatki wypisując zaocznie, kiedy możecie wybrać sobie podług własnego wyboru i życzenia solidny i piękny mekzi koutem z naszej kolekcji próbek ostatnich nowości, różnych kolorów i rysunków które wysyła się wszystkim bezpłatnie. Żądajcie podług adresu: **Lódz fabrykarów wełnianych A. KIWANA** 795-a 3-2
Pokoju do wynajęcia z wspólnym wejściem z osadnieniem utrzymaniem lub bez, także obiady. Ulica Władysława Gładycha Nr. 23 m. 11. 843-1-1
niemieckiego uczy praktycznie poznania. Oferty do Gazety Częstochowskiej dnia „A“. 816-3-1
Kraków Zakład wodoleczniczy i sanatorium spec. chorób nerwowych D-ra Kupczyka — ul. Sauskiego. 42-1
Bilard z piramidą i magiel do sprzedania. Noworodomek Nowe Barto. 836-3-1
Sprzedam dom tania na dogodnych warunkach z powodu wyjazdu przy ul. Warszawskiej Nr. 51. 794-3-2

PRENUMERATE I OGŁOSZENIA przyjmują: przytulny — Częstochowa Aleja II Nr. 38 — w Zawlerciu księgarnia

p. K. Lubcke i S-ka, w Noworodombmsku p. A. Kaczyński, w Dąbrowie p. Jan Dziekan, w Rakowie p. Leon Piotrowski, w Warszawie p. F. Syrewicz.

Warunki prenumerat

Rocznice rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1 kop. 50, miesięcznie kop. 50 wraz z przesyłką pocztową lub odnośnikiem do domów.

Geny ogłoszeń

Za wiersz ogłoszeniowy lub jego miejsce: przed tekstem kop. 30, po tekście k. 10, obok tekstu (nadesłane) k. 50, skłologi k. 20. Drobne ogłoszenia po 3 k. za wyraz.